

Med passion för BÖNOR

Per Modig tror att matbönor kan vara en framtida nisch i svenskt jordbruk.

Borlottobönan har vackra bönor och används gärna i sallader och grytor. Bilden kommer från ett odlingsförsök i Halland.

Det går att odla andra matbönor i Sverige än de bruna bönor vi av tradition har vant oss vid. Per Modig är en av pionjärerna med sin odling på 1,5 hektar. **TEXT OCH FOTO MARCUS FRENEMARK**

Per Modigs bönor på väg till konsumenten.

Genom JTI, Institutet för jordbruks- och miljöteknik, har ett flertal exotiska bönsorter provodlats till mogen skörd i Sverige och konstaterats odlingsvärda på Öland, Gotland och i östra Skåne. Bönorna vill ha tidiga vårar och hyfsat milda höstar.

När det gäller jorden så vill bönorna ha varma, väl-dränerade jordar med ett pH-värde på mellan 6,5 och 7,5.

DET VAR OCKSÅ genom JTI som Per Modig, lantbrukare och rådgivare på Hushållningssällskapet, fick upp ögonen för grödan och sitt första utsäde.

Redan 2009 provodlade Per Modig fyra exotiska bönsorter på sin gård Fagraslätt norr om Kristianstad.

Provet gav mersmak och 2010 utökade han odlingsarealen, men nöjde sig med att odla två sorter: svarta bönor och soldatbönor.

LANTMANNEN BESÖKTE PER Modigs odling en regnig dag i mitten på september. Bönorna börjar mogna av och skörden närmar sig.

– Regn är ingen höjdare när bönorna börjar mogna. Det är en del gambling över den här odlingen, säger Per Modig.

Han tycker att matbönor ligger rätt i tiden. Bönan är en hälsosam produkt med lågt GI-värde (glykemiskt index) och högt proteininnehåll.

I DET EKOLOGISKA jordbruket passar bönan bra i växtföljden eftersom den själv fixar kväveförsörjningen.

Det borde gå att ta ut ett merpris för

svenskproducerade ekologiska matbönor. Den första skörden, 2009, blev vettig. Huvuddelen sparades till utsäde för kommande år, en mindre del packades och såldes i bekantskapskretsen.

PÅ ÖLAND FINNS en tradition att odla bruna bönor därmed också en del specialmaskiner. De saknas i Kristianstadstrakten och Per Modig får lita till sina konventionella maskiner och handkraft.

Bönorna såddes med var fjärde bill på en vanlig såmaskin; radavståndet blev alltså 48 centimeter. Före uppkomst blindharvades fältet en gång, efter uppkomst radhackades det med en gammal bethacka. I raderna var det handrensning som gällde.

– Om någon vecka kan det nog vara dags att lossa bönorna, säger Per Modig där han sitter på huk i soldatbönorna.

Han har nyligen köpt en begagnad bönlossare på Öland och därmed skaffat sin första specialmaskin för odlingen.

I mitten på januari tar Lantmannen kontakt med Per Modig igen för att höra hur skörden gått.

– Jag lossade soldatbönorna sista fre-

* Några matbönor

- ▶ Svart brasiliansk böna, används traditionellt i kryddstarka rätter med kött och lök.
- ▶ Soldatböna, en vit böna med färgning som påminner om en soldat i giv akt, därav namnet. Smaken påminner om vanliga vita bönor och den har ett brett användningsområde i grytor och sallader.
- ▶ Kidneyböna, en röd njurformad böna med brett användningsområde, behåller sin röda färg vid kokning.
- ▶ Borlottoböna, en italiensk, flerfärgad och ganska stor böna som används flitigt i sallader och grytor.

dagen i september. Sedan fick de ligga på slag innan jag strängade och tröskade dem en vecka senare. De svarta bönorna kunde jag däremot direkttröska en bit in i oktober, berättar han.

TRÖSKNINGEN AV DE stränglagda soldatbönorna gick inte utan problem. Han använder en vanlig tröska och drar in strängen med hjälp av haspeln. Men en hel del grönt växtmaterial fanns kvar bland de tröskade bönorna i tanken och smutsade ner dem så pass att Per bestämt sig för att de bara kan användas som utsäde.

Då gick det bättre att direkttröska de svarta bönorna som var torrare, de gick lättare genom tröskan. Här blev det ren fin vara som kan säljas som livsmedel.

Efter skörden ska bönorna torkas och det måste ske långsamt och med kalluft annars riskerar bönan att spricka.

Skördevolymen blev hygglig, omkring 1,5 ton skördad vara av respektive sort, vilket motsvarar cirka två ton per hektar.

Efter två år som odlare konstaterar Per Modig att de svarta bönorna kan odlas med de konventionella maskiner han har till sitt förfogande. För soldatbönan och andra matbönor krävs det specialmaskiner och därmed ett större arealunderlag.

KANSKE KAN ODLARNA av matbönor bli fler 2011. I slutet på januari ordnade Hushållningssällskapet i Kristianstad en kurs i bönodling för ett tiotal intressenter där Per Modig berättade om sina odlingsfarenheter.

Hur ser dina odlingsplaner ut för 2011?

– Det beror på vilken skala jag kan driva odlingen. Eventuellt har jag en köpare som kan vara intresserad av en större kvantitet bönor, säger Per Modig.